

Χριστός

Χριστός, ο, [<μτγν. Χριστός], ο Χριστός· ως επιφών. **Χριστός!** λέγεται ευχητικά με την έννοια να επέμβει ο Χριστός για κάποιον, ιδίως για μωρό ή για μικρό παιδί, όταν στραβοκαταπίει τη στιγμή που τρώει ή πίνει και του δημιουργείται πρόβλημα πνιγμού ή βήχα. Υποκορ. **Χριστούλης, ο**. (Χριστουγεννιάτικο τραγούδι: *εγεννήθηκες χωρίς στρωματάκι, καλέ μας Χριστούλη, εγεννήθηκες χωρίς μια σκουφίτσα να φορείς*). (Ακολουθούν 36 φρ.)·

- *Ανάσταση Χριστέ μου!* (Χριστούλη μου!), βλ. λ. [Ανάσταση](#)·

- *αρχίζω τους Χριστούς και τις Παναγίες*, βλ. συνηθέστ. *αρχίζω τις Χριστοπαναγίες*, λ. [Χριστοπαναγία](#)·

- *βόηθα Χριστέ και Παναγιά!* ή *βοήθα Χριστέ και Παναγία!* επίκληση στο Χριστό και την Παναγία για βοήθεια. (Λαϊκό τραγούδι: **βοήθα, Χριστέ και Παναγιά**, πάντοτε το στρατό μας, δώσε μεγάλη δύναμη, το δίκιο είν' δικό μας)·

- *γαμώ το Χριστό μου!* έκφραση εκνευρισμένου ή αγανακτισμένου ατόμου: «γαμώ το Χριστό μου πάλι έκανα λάθος!». Συνήθως η φρ. κλείνει πάλι με το *γαμώ*. Για συνών. βλ. φρ. *γαμώ τα καντήλια μου!* λ. *γαμώ*·

- *γαμώ το Χριστό σου!* ή *σου γαμώ το Χριστό!* **α.** επιθετική έκφραση εναντίον κάποιου που είναι ενοχλητικός, που μας δημιουργεί προβλήματα: «κάτσε φρόνιμα, γαμώ το Χριστό σου, γιατί μ' έχεις φέρει μέχρι δω απάνω και θα τις φας! || σου γαμώ το Χριστό αν ξαναμάθω πως είπες κάτι για μένα!». **β.** εκστομίζεται και ως βρισιά. Η φρ. πιο αραιά από ότι η αμέσως πιο πάνω κλείνει πάλι με το *γαμώ*· βλ. και λ. *γαμώ*·

- *δε διάβασα Χριστό*, είμαι εντελώς αδιάβαστος, εντελώς αμελέτητος: «αν με σηκώσει σήμερα στο μάθημα ο καθηγητής, την πάτησα, γιατί δε διάβασα Χριστό»·

- *δεν ακούει Χριστό*, είναι θεόκουφος: «πρέπει να φωνάζεις δυνατά, όταν του μιλάς, γιατί δεν ακούει Χριστό»· βλ. και φρ. *δεν καταλαβαίνει Χριστό*·

- *δεν καταλαβαίνει Χριστό*, **α.** δεν αλλάζει τη γνώμη του, είναι ανένδοτος, αμετάπειστος: «απ' τη στιγμή που σου είπε πως δε θα σου δώσει άδεια μην τον ενοχλείς άλλο, γιατί δεν καταλαβαίνει Χριστό». **β.** είναι αδιάφορος συναισθηματικά, σκληρός, ψυχρός: «μην πας στον τάδε να σε βοηθήσει, γιατί δεν καταλαβαίνει Χριστό». **γ.** δε δείχνει την παραμικρή διάθεση κατανόησης ή συνεννόησης: «τζάμπα θα χάσεις τα λόγια σου να συνεννοηθείς μαζί του, γιατί δεν καταλαβαίνει Χριστό». **δ.** δεν αντιλαμβάνεται το παραμικρό από όσα συμβαίνουν γύρω του, ιδίως κακά: «εδώ ο κόσμος καίγεται κι αυτός δεν καταλαβαίνει Χριστό». Συνών. *δεν καταλαβαίνει γρυ / δεν καταλαβαίνει μία / δεν καταλαβαίνει τ' άντερά του / δεν καταλαβαίνει τη μάνα του*·

- *είδα το Χριστό καμπόη*, βλ. φρ. *είδα το Χριστό φαντάρο*·

- *είδα το Χριστό φαντάρο*, **α.** εντυπωσιάστηκα πάρα πολύ, ένιωσα πολύ μεγάλη έκπληξη, έμεινα άναυδος: «μόλις την είδα να φιλιέται με τον γκόμενό της μπροστά στα παιδιά της, είδα το Χριστό φαντάρο». (Τραγούδι: *ένα βράδυ στο Πεκίνο με ποτίσαν από κείνο κι είδα το Χριστό φαντάρο και φοβήθηκα. Στην ομίχλη στην αιθάλη μ' έναν ήλιο στο κεφάλι φάτσα φόρα με το χάρο κι αναστήθηκα*). **β.** έπαθα ισχυρό κλονισμό από ξαφνικό χτύπημα ή από ανέλπιστα, από πρωτόγνωρη κατάσταση, ιδίως αρνητική: «μου 'ρθε μια πέτρα στο κεφάλι κι είδα το Χριστό φαντάρο || μόλις μου άνοιξε την πόρτα είδα το Χριστό φαντάρο, γιατί η τύπισσα ήταν εντελώς γυμνή»·

- *έλα Χριστέ και Κύριε!* ή *έλα Χριστέ και Παναγία!* ή *έλα Χριστέ και Παναγία μου!* ή *έλα Χριστέ και Παναγίτσα μου!* ή *έλα Χριστέ κι Απόστολε!* ή *έλα Χριστέ μου!* ή *Χριστέ μου!* ή *Χριστέ και Κύριε!* ή *Χριστέ και Παναγία!* ή *Χριστέ και Παναγία μου!* ή *Χριστέ κι Απόστολε!* ή *Χριστός και Παναγία!* ή *Χριστός κι Απόστολος!* επιφωνηματική έκφραση, που ανάλογα με το ύφος και τον τόνο της φωνής που λέγεται, δηλώνει έκπληξη, ειρωνεία, δυσαρέσκεια ή αποδοκιμασία. Πολλές φορές, η φρ. συνοδεύεται με ταυτόχρονο σταυροκόπημα. (Λαϊκό τραγούδι: *συννεφιασμένη Κυριακή μοιάζεις με την καρδιά μου, που έχει πάντα συννεφιά, Χριστέ και Παναγία μου*)·

- θέλοντας του βλάχου και μη θέλοντας του ζωγράφου, φόρεσες κι εσύ Χριστέ μου κόκκινα τσαρούχια, βλ. λ. [βλάχος](#).
- Ιησούς Χριστός νικά κι όλα τα κακά σκορπά ή Ιησούς Χριστός νικάει κι όλα τα κακά σκορπάει, είδος εξορκισμού για να αποτρέψουμε κάποιο κακό που μας απειλεί. Συνήθως επαναλαμβάνεται τρεις φορές με παράλληλο σταυροκόπημα, ενώ παρατηρείται και τριπλό φτύσιμο στον κόρφο ή στον αέρα.
- Ιησούς Χριστός περνά κι όλα τα κακά σκορπά ή Ιησούς Χριστός περνάει κι όλα τα κακά σκορπάει, βλ. φρ. *Ιησούς Χριστός νικά κι όλα τα κακά σκορπά*.
- κατεβάζω Χριστούς και Παναγίες, βλ. συνηθέστ. κατεβάζω Χριστοπαναγίες, λ. [Χριστοπαναγία](#). (Λαϊκό τραγούδι: και ξετρελαίνομαι, γιατί ξεχνώ τις δυστυχίες και **κατεβάζω αυθωρεί Χριστούς και Παναγίες!**)
- μα το Χριστό! όρκος για να γίνουμε πιστευτοί σε αυτά που λέμε: «μα το Χριστό, τα πράγματα έγιναν έτσι ακριβώς όπως σου τα λέω!». Πολλές φορές, συνοδεύεται και από σταυροκόπημα. Συνήθως ο όρκος δίνεται ύστερα από απαίτηση του συνομιλητή μας με το *ορκίσου(!)*.
- μου βγαίνει ο Χριστός, βασανίζομαι, ταλαιπωρούμαι, τυραννιέμαι: «μου βγαίνει ο Χριστός κάθε μέρα στις οικοδομές που δουλεύω».
- μου βγαίνει ο Χριστός ανάποδα, καταβασανίζομαι, καταταλαιπωρούμαι, κατατυραννιέμαι: «μου βγαίνει ο Χριστός ανάποδα κάθε μέρα, για να τα φέρω βόλτα».
- να με κάψει ο Χριστός! βλ. συνηθέστ. *μα το Χριστό(!)*. βλ. και φρ. *να με κάψει ο Θεός!* λ. Θεός.
- ο Χριστός κι η Παναγία! έκφραση απορίας, έκπληξης, θαυμασμού, φόβου ή τρόμου: «ο Χριστός κι η Παναγία, γίνονται τέτοια πράγματα στις μέρες μας!».
- οι μετά Χριστόν προφήτες, βλ. λ. [προφήτης](#).
- όλοι οι μετά Χριστόν προφήτες γάιδαροι, βλ. λ. [προφήτης](#).
- περνώ του Χριστού τα πάθη, βλ. φρ. *τραβώ του Χριστού τα πάθη*.
- προ Χριστού, λέγεται για κάτι που είναι πάρα πολύ παλιό: «έχει κι αυτός ένα αυτοκίνητο προ Χριστού και νομίζει πως κάτι έχει!».
- ρίχνω Χριστούς και Παναγίες, βλ. συνηθέστ. *ρίχνω Χριστοπαναγίες*, λ. [Χριστοπαναγία](#).
- τα λεφτά σταύρωσαν το Χριστό, βλ. λ. [λεφτά](#).
- τον έκανα Χριστό, τον θερμοπαρακάλεσα: «τον έκανα Χριστό ν' αποσύρει τη μήνυσή του, αλλά αυτός ήταν ανένδοτος || για να με βοηθήσει τον έκανα Χριστό».
- του βγάζω το Χριστό, τον βασανίζω, τον ταλαιπωρώ, τον τυραννώ: «κάθε φορά που τον βλέπω, του βγάζω το Χριστό στα καψόνια».
- του βγάζω το Χριστό ανάποδα, τον καταβασανίζω, τον καταταλαιπωρώ, τον κατατυραννώ: «επειδή δεν τον χωνεύω καθόλου, κάθε φορά που τον συναντώ, του βγάζω το Χριστό ανάποδα».
- του βγάζω το Χριστό στη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).
- του γαμώ το Χριστό, **α.** τον καταξεφτιλίζω, τον καταντροπιάζω: «διέδωσε μπροστά στον κόσμο πως ήταν καταχραστής και του γάμησε το Χριστό». **β.** τον τιμωρώ σκληρά, τον δέρνω άγρια και, κατ' επέκταση, τον κατανικώ: «του γάμησε το Χριστό πατέρας του όταν έμαθε πως την έκανα κοπάνα απ' τη δουλειά || κάποια

στιγμή αρπάχτηκαν στα χέρια και του γάμησε το Χριστό ο δικός σου». γ. εκστομίζεται και ως βρισιά. Για συνών. βλ. φρ. του γαμώ τα καντήλια, λ. γαμώ·

- του 'δωσαν τα χρόνια του Χριστού ή του 'δωσαν του Χριστού τα χρόνια, (στη γλώσσα της αργκό) τον καταδίκασαν σε πολύ βαριά ποινή, τον καταδίκασαν ισόβια: «ήταν πολύ βαρύ το παράπτωμά του και στη δίκη που επακολούθησε του 'δωσαν τα χρόνια του Χριστού»·

- τραβώ του Χριστού τα πάθη, υποφέρω πάρα πολύ, τραβώ τα πάνδεινα: «τράβηξα του Χριστού τα πάθη, μέχρι να σπουδάσω τα παιδιά μου». Αναφορά στο μαρτύριο του Γολγοθά·

- Χριστέ βόηθα! ή Χριστέ βοήθα! ή βόηθα Χριστέ μου! ή βοήθα Χριστέ μου! ή Χριστέ και Παναγιά! επίκληση για βοήθεια από το Χριστό: «Χριστέ, βόηθα, γιατί δεν τα βλέπω καλά τα πράγματα! || βόηθα, Χριστέ μου, να γίνει καλά το παιδί!». (Λαϊκό τραγούδι: μαύρισε πάλι ο ουρανός, ανάψανε τα σύννεφα, **Χριστέ και Παναγιά, αχ! Τι μεγάλο κακό με περιμένει, τι μεγάλη συμφορά!** Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *αμάν*. Συνών. *Βαγγελίστρα βόηθα! ή Βαγγελίστρα βοήθα! ή βόηθα Βαγγελίστρα μου! ή βοήθα Βαγγελίστρα μου! / Θεέ μου βόηθα! ή Θεέ μου βοήθα! ή βόηθα Θεέ μου! ή βοήθα Θεέ μου! / Παναγιά βόηθα! ή Παναγιά βοήθα! ή βόηθα Παναγιά μου! ή βοήθα Παναγιά μου(!)*·

- Χριστέ μου! έκφραση απορίας, έκπληξης, θαυμασμού, φόβου, τρόμου ή παράκλησης: «Χριστέ μου, τόσο βλάκας είμαι! || μα ήταν δυνατό να περάσω τόσο όμορφα, Χριστέ μου! || Χριστέ μου, ένας παίδαρος! || Χριστέ μου, θα σκοτωθούμε! || Χριστέ μου, δείξε μου πώς θα ξεπεράσω τις δυσκολίες μου!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *αμάν* ή το *πω πω*. Συνών. *Βαγγελίστρα μου! / Θεέ μου! / Θεέ μου Μεγαλοδύναμε! / Παναγιά μου! ή Παναγιά μου(!)*·

- Χριστέ μου φύλαγε! επίκληση στο Χριστό για προστασία: «Χριστέ μου φύλαγε τον κόσμο από κάθε κακό!». Συνών. *Θεέ μου φύλαγε! / Παναγιά μου φύλαγε! ή Παναγιά μου φύλαγε!*

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας